

CONVERSACIÓ

Que tingueren *Jòro el Parrut*, *Ordinari Dalmusafes*, y *Bonifacio Tolonaro*, Fiel de Fechos del mateix Pòble.

Parrut.
Viva quien vence!
Bonifacio.
 Y açò?
Parrut.
 Per allò que vosté sap.
Bonifacio.
 Si no texpliques, *Parrut...*
 Alguna història serà,
 ó mentiròta daquelles
 que tú nos sòls encayxar.
Parrut.
 Paes ara no va de bola.
Bonifacio.
 De bolea be anirà.
Parrut.
 Y no es mala la bolea
 quels gabagets han portat.
Bonifacio.
 Y qué palos que les dimos,
 ellos á nosotros...
Parrut.
 May
 li contaré les noticies

que pasen per la Ciutat,
 perque açò es una vergonya,
 nunca creure mes quel mal.
 Yo soc un gran majadero,
 de portarli novetats.
 Sempre veen quintesesències,
 que gran part dels oficials
 son soldats sens experiència,
 que son bribons y cobarts,
 quels bònns están perseguits,
 que no es castiguen els mals,
 que el juego y las picolinas
 tenen perduts als soldats,
 que tots arreu son traydors,
 que tot va per mal andar,
 que açò estava decidit
 sens poderho remediar,
 que vuelve, que daca, y toma,
 y em fa un cap com un tabal.
 Yo vinc ací tan content
 com en un lleu está un gat,
 li done bònnes noticies,
 y mòmpli de vent lo cap.
 Quim fica á mi en laberintos...

Yo soc un gran incapaç.

Bonifacio.

Incapaç... Ara dius be, perquet mames al instant les noticies que te donen, sens entrar á calcular, formant un càlcul prudent.

Parrut.

Yo nom fiquen culs niu cals: com siga noticia bona, la crec, perque soc cristiá.

Bonifacio.

Si es ayxò, yo soc jodio?

Parrut.

Yo nohu sé, Deu si quehu sap. Lo que sé, que tinc gran òdi als que van pronosticant, que pronte serém francesos, *que el mes que viene vendrán; que ha entrado un gran le refuerzo per la part de Perpinyá; que están bombeando á Cádiz; que allí patixen gran fam; que estrechan mucho la Isla; que Masena en Portugal está haciendo mil prodigios, y que hace volver atrás á Ingleses y Portugueses, y Masena sempre abant; que han sitiado á Tarragona, y pronto se entregará; y atres trenta mil mentires ques fòrgen en lo seu cap; y parlen en un impèri, que á aquell quels vòl retrucar, li dihuen ques un çoquete, un socç, un animal,*

que política no tiene, no sabe raciocinar; que es un pobre buen creyente. Pues políticos del cafall, y este colpet de Figueres, qui lhabia calculat?

Bonifacio.

Cóm, cóm, Parrut? qués ayxò?

Parrut.

No res, perque nohu creurá.

Bonifacio.

Y perqué nohu tinc de creure?

Parrut.

El per qué vosté sel sap, perquen ser noticia bona, vosté sempre girál cap.

Bonifacio.

Parrut, ya saps quantes vòltes les noticies han fallat.

Parrut.

Pòt ser, senyor Bonifacio, que cuallen de hui en abant.

Bonifacio.

Anem, desemboji pronte, nom fases estar en alt.

-Parrut.

No vulle dirliu.

Bonifacio.

A qué vens, si no mehu tens de contar? Digues, que hia de Figueres?

Parrut.

Vosté tan arriere está? Nhia de napolitanes, dull de perdiu, de salars, de sanc de roci, ivernesques, bacores y parejais.

Bonifacio.

Anem, no mos fases riure;
no me fases delirar;
digues pronte, qués ayxò?

Parrut.

Una noticia molt gran;
y per lo gran y lo gròsa,
vosté no la pasará.

Bonifacio.

De mò lo, que si es dofici,
el dubtarla es necetat.

Parrut.

Pues ya está en papers impresos.

Bonifacio.

Ayxò pòca fòrça em fa:
en lantrega de Masena
molt me varen escaldar,
y allò també estava imprés.

Parrut.

Y eren ratos inficials,
com son el que ara tenim?

Bonifacio.

Datos oficials dirás.

Parrut.

Siguen ratos, siguen rates,
ayxò no fa ni desfá.

La noticia de Figueres
per Campo-verde se sap.

Bonifacio.

En Campo-verde, Figueres
molt be que pò ten cuallar.

Parrut.

Eyxa es collita certera,
perque cuallen en secá.
Este colpet de Figueres,
ben en sec que sha donat.

Bonifacio.

Anem, y per últim qués?
que á Figueres han sitiát?
Pues yantenen pera rato;
quehu prenguen un pòc despay,
que la collita va llarga;
les figues vè des están.

Parrut.

Vosté sí questá ben vèrt;
les figues yhan madurat,
perque han tronjit el peçó
ans de vindre sen Juan.

Pera pujar á Figueres,
no hia com els Estudiants;
un Estudiant, un Teòcc,
un Sacerdò: Capellá,
está ya dalt de Figueres;
y estes Figueres darán
fruits preciosos á Laspanya,
de consuelo y llibertat.
Rovira, el Dotor Rovira,
eyxe héroe sens igual,
es qui ha guanyat á Figueres.

Bonifacio.

Parrut, y ayxò es veritat?

Parrut.

Yastém en lo pas primer.
Pera qué mho fa conta?

Bonifacio.

Jòro Parrut, no tensades:
si mhas deyxat tot gelat!
Tú saps quina nòva es eyxa?
Mare del Desamparats,
Cristo de Sen Salvador,
Vicent y Lluís Bertran,
doneuli gracies á Deu
per los favors que nos fa.

Ya no venen á Valencia:
ara mudarán de pla.

La clau Despanya es Figueres.
Jesus, Jesus, creus em fas!
Y no mos conten, Parrut,
cóm ha segut este pas?

Parrut.

El pas de de la Verindca:
yo no he sabut cóm ni quánt:
lo qués cèrt, quels Espanyòls
dins de Figueres están.

Bonifacio.

Pues quels francesos dormien?
uns hòmens tan melitars,
descuidarse deste mòdo!

Parrut.

Pareix que li sapia mal!

Bonifacio.

Nohu cregues, Jòro Parrut:
de gòig estic rebentant:
sòis quem causa admiració...

Parrut.

També á mi men ha causat,
al veure dñs de Valencia,
entre mig dun gòig tan gran,
á algunos ir cabizbaxos,
tots tristòts y atarants,
fruncint morros, alçant muscles,
pegantse fregons de mans,
alçant els ulls capal cèl,
y tornantlos acajar;
señales los mas patentes
de que son del còr cucat.

Atres no posaren llums,
segons el Gobèrn maná.

Bonifacio.

Y si no tenien òli?

Mals juins no formes may.

Parrut.

Ben brusent en mig los ulls
els lhabien de tirar
tot lo que tenen en casa:
voría gillits y arraps.

Bonifacio.

Tu eres un Robespierre:
tens molt pòca caritat.

Parrut.

La caritat mal entesa
nos ha portat molts treballs.

Vostés un pòc bonifacio:
bòn nòm li varen posar.

Si son semprels mes ricòts,
yls que tenen mes cabals,
els ques neguen á estes còses.

Y vosté sap per quéhu fan?

Bonifacio.

Y quis capaç de saberho?

Parrut.

Pues largument está clar.
Perque tenen confiança
de quels francesos vindrán;
Y quan estiguen ací,
(pero ayxò nunca hu vorán)
les dirán, que ellos no han sido
de part de Laspanya may;
que aborrecen á Fernando,
y vòlen á Malapart;
que no han puesto luminarias,
ni han hecho cosa jamás
que fuese contra la Francia.

Bonifacio.

En ayxò no van molt mal:
be hia qui te confiança,
y que huestá desitjant.

Parrut.

Permeta Deu , que rebente
 qui desitge còsa tal.
Si Dios biciera un milagro,
 quels iguera en mig lo nas
 un cuerno á tots los traydors!
 Seria una vista gran,
el ver quántos unicornios
 hauria per totes parts:
 á puestos arribariem,
 que no podriem pasar;
 perols habia de creyzer,
 com la trompal elefant.

Bonifacio.

Deyxat, Parrut , eyxes còses,
 que Deu ya sap lo que fa:
 temps vindrá en quels indignes
 el degut pago tindrán;
 y sent cèrt lo de Figueres,
 cregues que no tardará.
 Es mes còlp del que tut penses!
 El *Mal-Ladron* rabiara
 quant li arribará la nòva,
 y molt mes quant ell sabrá,
 que ha fet lacció un Sacerdot,
 á qui ell aborrix tant,
 y está perseguint de mòrt,
 y desitja exterminar.
 La confusió de la Fra-ça
 y dels fracmasons serà,
 veure á un Ministre de Deu,
 com en laspasa en la ma,
 traude Laspanya als francesos,
 á eyxes grans Mariscals
 del Impèri , als invencibles,
 als famosos Generals:
 y açò no cregues que tarde;

yham donat el primer pas.
 Este fón el primer fòrt
 que Godoy els entregá,
 y estes el primer ques guanya:
 ací gran misteri hia.
 Així com un punt de calçí,
 açò vorás còm sen va.
 Ya no espere males nòves.

Parrut.

Vosté ya tot ho creurá?

Bonifacio.

Sí , Parrut , perque ya veig,
 quel Senyor alçi la ma.

Parrut.

Pues yo he pensat una còsa,
 y crec que no vaig errat.
 Despues de la profesó
 que han fet á Lluís Bertran,
 y li fan les rogatives,
 no mos sucseix res mal.

Bonifacio.

Pues quel diablet aquell dia
 no hu procuraba estorbar?
 P'òu trapisondes hiagué,
 pròu sustos y pròu esglays;
 pero al últim á banyeta
 en lo cap se li pegá,
 y seguí la procesó;
 y Lluís está en laltar,
 recibint adoracions,
 y afectes molt cordials.
 Ara es veu , Jòo Parrut,
 lo que son els Valencians.
 Si Sen Lluís estiguera
 en laltar major cent anys,
 seguint estes rogatives,
 devòis no ne faltarán

pera costejaro tot.
En Valencia hia pietat;
es tèrra de religió,
y de molta cristiandat.

Parrut.

Vosté creurá, Bonifacio,
que yo sempre mha pensat,
quen Valencia no entrarien
els francesos?

Bonifacio.

Molts nhia
que opinen deyxá manera,
y sòls shan afiaçat
en la fe y la devoció
que reyna en esta Ciutat.
Torném, Parrut, al asunte.
Yls nòstres qué han encontrat
dins del Castell de Figueres?

Parrut.

Alhayxes y tesòrs grans,
que pera endurser a França
tenien allí acopiats.
De canons mil y cincents,
y fusils set mil y tanta,
vestuaris quince mil,
bombes no sé quants millars,
menjar pera quince mesos,
y ayxí tot al consonant.

Bonifacio.

Ara vorás quines còses
daci originarán.
A Ròses cóntalo en tèrra.

Parrut.

Que Girona estarà en alt?
En alt estarán ya tots
los francesos per allá.
Qué gust seria obuir

á Suchét y á Magdonalt!
Dirán, *hablando en secreto*
en aquell seu guirigay,
ques la llengua del dimòni:
„Ó futri lu Capellian,
haber gañado Figueyra
sein táctica militar!
Por du intrarán lu rifòrsi?
estar malu; no intrarán.
É lu nostru Imperratorre,
fayto un dimoño istará.
Jo non irón á París.”
Aneu y os arreglará:
ell os darà pera peres,
perque figues no nhia.

Bonifacio.

Tú quánt tornes á Valencia?

Parrut.

Demá de matí.

Bonifacio.

Em durás
els impresos sobre açò,
que de segur neyxirán.

Parrut.

Tots eseren lo mateix.
Latta nit yan varen dar
Los Señores de la Junta,
devades.

Bonifacio.

Sense pagar?
Y non pillares ningú?

Parrut.

Mehu digueren ya un pòc tart,
y quant apleguí á Laudència,
ya shabien acabat;
perque son tal lo motí...

Bonifacio.

Y com la Ciutat es gran,
y ya tantísim vehí,
la cò.a es interessant,
y la gent está ganosa
deyxir ya per un costat.

Parrut.

Locos, senyor Bonifacio,
están tots los Valencians:
traques, cuhets, llumenaries,
campanes sempre tocant,
vítors, aplausos y vives,
yls canons de quant en quant.
De lo que vostés riuria,
es de veurels Catalans,
quánt tous, y quánt placenters.

Bonifacio.

Y motiu pera tot ya.
No tolvides els papers.

Parrut.

Yam pareix que li va entrant
el deseo de saber.

Ya va mudant de pensar,
per la feta de Figueres.

Bonifacio.

Cregues que molts mudarán.
Estes pèu dun gran principi,

7
y es principi dun pèu gran.
Siga glòria al Deu Etern,
que ya comença á mostrar
les sehues misericòrdies.

Glòria á eyxe gran Capellá,
á eyxe Ministre de Deu,
á qui debem venerar.

Respectém als Sacerdòts,
que tot be nos eyxirá.

Glòria també, glòria eterna
als invictes Catalans,
que son en la present guèrra
els que mes son paper fan.

El teatro de la guèrra
en la Catalunya ha estat:
de heroisme y de valor
eyxemple á tots nos han dat:
si tots ho feren ayxí,
yastariem á un costat.

Parrut, et done les gracies
per la nòva quem has dat.

Y tenca regue quem pòtes...

Parrut.

No pase pena: vindrán
tots los papers sense falta.

Bonifacio.

Parrut, á Deu, descansar.

Valencia: En Lamprenta del Diari. Any 1811.

